

Quick scan flora en fauna

Voorweg 163 te Zoetermeer

Opdrachtgever: Buro SRO

15 januari 2013

projectnummer 04.13.01

Naam product: Quick scan flora en fauna
Locatie: Voorweg 163 te Zoetermeer
Opdrachtgever: Buro SRO

Opdrachtnemer: Laneco
Ons kenmerk: 04.13.01
Projectleider: ir. D van Pijkeren
Contact: DvPijkeren@Laneco.nl

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	1
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	4
2.2	SOORTENBESCHERMING	4
3	TOETSING	7
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
3.2	GEBIEDSBESCHERMING	7
3.3	SOORTENBESCHERMING	8
4	CONCLUSIE	14
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	14
4.2	SOORTENBESCHERMING	14
4.3	CONSEQUENTIES	15
4.4	AANBEVELINGEN	16

BIJLAGEN:

bijlage 1: literatuurlijst

bijlage 2: steenuilbroedplaatsen voorweg in 2008/2009

bijlage 3: broedplaatsen kerkuil in de driemanspolder in 2008/2009

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Voorweg 163 te Zoetermeer, worden enkele oude schuren gesloopt en twee woningen teruggebouwd. De voormalige bedrijfswoning, de monumentale boerderij en de naastgelegen schuur blijven behouden. Eén van de haalbaarheidsstudies in het kader de bestemmingsplanwijziging, die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Globale ligging plangebied (Kaart; Open Streetmaps, Luchtfoto Google Earth)

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied aan de Voorweg 163 te Zoetermeer ligt temidden van de lintbebouwing langs deze weg; in een open polder genaamd de Driemanspolder. Ten oosten van het plangebied ligt Zoetermeer op enkele honderden meters afstand. Ten zuiden van het plangebied ligt het Westerpark. Ten westen ligt Voorburg. De Voordijk vormt een directe verbindingsweg tussen Zoetermeer en Voorburg.

De Driemanspolder waarin het plangebied ligt, is een zeer open polder met zowel akkerbouw als weidegronden, met tussen de percelen een vrij grote dichtheid aan watergangen.

Het plangebied zelf bestaat uit voormalig melkveebedrijf met twee woningen. Beide woningen zijn nabij de Voorweg gesitueerd. De schuren en stallen liggen teruggetrokken ten opzichte van de woningen.

De noordelijk gelegen voormalige bedrijfswoning is enkele tientallen jaren oud, en was in gebruik als bedrijfswoning. De woning is reeds verkocht aan een particulier, die de woning heeft gerenoveerd.

De zuidelijk gelegen monumentale woning betreft de oude boerderij met achtergelegen deel. Deze bevindt zich in enigszins vervallen staat, en staat momenteel leeg. Direct naast deze woning bevindt zich een oude met pannen gedekte schuur met zolder, die als onderdeel van het monumentale aanzicht ook zal worden gehandhaafd.

Achterop het erf liggen een grote kapschuur, die ook dienst deed als schapenstal, de oude ligboxenstal en de kuilplaten van het melkveebedrijf.

Verder staan op het erf (langs de achterzijde) een bomen (hoofdzakelijk populieren (*Populus spec.*) met een stamdoorsnede van ongeveer 25-30 cm. Verschillende populieren (waaronder een populier voor de oude boerderij. En achterop het erf zijn recent (met kapvergunning) geveld. Aan de zuidoostzijde staat nog een singel met elzen (*Alnus glutinosa*) achter de kapschuur langs. Op de verharding ligt momenteel vers gestort zand, en de meeste halfverharding wordt op korte termijn verwijderd (mededeling eigenaar).

Indrukken van het plangebied (foto's Laneco).

In het plangebied is de nieuwbouw van 2 woningen beoogd achterop het perceel. De bestaande ligboxenstal en de open kapschuur worden hiervoor gesloopt.

De voormalige bedrijfswoning, de oude boerderij met deel en de naastgelegen schuur worden gehandhaafd. Wel zullen de monumentale boerderij, de deel en de schuur grondig gerestaureerd moeten worden.

Een rij bomen langs de zuidwest- en zuidoostzijde van het perceel wordt ook gehandhaafd.

Beoogde nieuwe situatie.

De polder ten zuiden van het plangebied; de Nieuwe Driemanspolder, zal worden omgevormd tot waterbergings-, natuur- en recreatiegebied. Hiervoor is een ontheffing van de Flora- en faunawet verleend door het ministerie van LNV, en in 2009 reeds een mitigatieplan opgesteld door DHV B.V. In het mitigatieplan uit 2009 is ingegaan op externe effecten van de beoogde ontwikkeling op de kerkuil, de steenuil en de torenvalk die broeden in bebouwing langs de Voorweg. Deze ontwikkelingen maken geen onderdeel uit van de in dit onderzoek getoetste plannen.

2 WETTELIJK KADER

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

2.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Hierin zijn de reeds bestaande natuurmonumenten al eerder opgenomen. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTENBESCHERMING

2.2.1 *Wettelijk kader*

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend.

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);

- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

2.2.2 **Procedurele gevolgen**

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter en wild zwijn), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Organisaties die geen gedragscode hebben moeten, voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten, een ontheffing aan te vragen.
- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (o.a. das, boommarter) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is meestal een ontheffing van het ministerie van EL&I nodig, met uitgebreide toetsing.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Uit uitspraken van de Raad van State blijkt dat volgens Europese richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) het verlenen van een ontheffing voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn alleen mogelijk is onder een beperkt aantal voorwaarden. Ontheffingen van de Flora- en faunawet worden alleen verleend als de volgende voorwaarden van toepassing zijn:

Alle soorten:

- Er zijn geen alternatieven;
- Het duurzaam voortbestaan van de populatie is niet in het geding.

Voor soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Uit een recente uitspraak van Raad van State (juli 2012) blijkt dat in alle gevallen dat het overtreden van de artikelen 10 en 11 van de Flora- en faunawet niet kan worden voorkomen door mitigatie, bij het ministerie een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Er moet voldoende mitigatie worden uitgevoerd om alle effecten te voorkomen. Het ministerie (bevoegd gezag) houdt wel vast aan het principe van een positieve afwijzing.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een eco-loog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997), de digitale Zoogdieratlas (2005-2012) gegevens van Ravon (2010) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. Ook is telefonisch contact gezocht met de heer M. van de Reep, lokale steenuilendeskundige, en is een mitigatieplan in het kader van de Flora- en faunawet voor de Driemanspolder geraadpleegd (DHV B.V. 2009). De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 10 januari 2013 heeft een ecooloog van Laneco het gebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

3.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

De dichtstbijzijnde gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn het Natura2000 gebied Meijendel en Berkheide, en het gebied De Wilck, beiden op ongeveer 8 kilometer afstand van het plangebied.

De sloop en nieuwbouw op zichzelf zullen gezien de afstand en de tussenliggende elementen geen effecten hebben op de beschermde gebieden. Verstoringen zullen vooral bestaan uit geluid en trillingen. Deze reiken geen kilometers ver. De effecten op flora en fauna als gevolg van de sloop en de nieuwbouw zullen vooral lokaal van aard zijn. Waarschijnlijk is er vanwege het beëindigen van bedrijfsactiviteiten zelfs een licht positief effect te verwachten als gevolg van een verminderde ammoniakuitstoot.

3.2.2 ***Ecologische Hoofdstructuur***

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de EHS van Zuid Holland. Negatieve effecten op de EHS kunnen daarom worden uitgesloten.

3.3 **SOORTENBESCHERMING**

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.3.1 ***Vaatplanten***

Het plangebied is grotendeels verhard en bebouwd. Op het erf is alleen in enkele overhoeken en langs de slootkanten ruimte voor wat natuurlijke begroeiing. Langs de slootkanten is daarbij nauwelijks sprake van oeverbegroeiing; waar het erf eindigt, begint de watergang. Er is alleen wat riet (*Phragmites australis*) aanwezig op de oevers. Op en om het erf heen is sprake van vrij intensief beheerde en bemeste situatie met een grassige vegetatie zonder veel kruiden. De aanwezige planten(relicten) geven een beeld van een voedselrijk en door mensen beïnvloed biotoop. Strikt beschermde plantensoorten kunnen hier worden uitgesloten.

3.3.2 ***Grondgebonden zoogdieren***

Alleen in de tuin en in de ruigteranden langs de schuren en de (sloot)kanten langs het erf, is enige dekking aanwezig waardoor algemeen voorkomende beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Het gaat dan om soorten als egel (*Erinaceus europeus*), mol (*Talpa europea*), haas (*Lepus europaeus*) en verschillende algemeen voorkomende soorten muizen en spitsmuizen (Broekhuizen, 1992). Verblijfplaatsen van deze soorten mogen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast.

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992, VZZ, Zoogdieratlas.nl e.d.) kan de strikt beschermde soort waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) in de omgeving voorkomen. De waterspitsmuis is gebonden aan natuurlijke watergangen en oevers met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie en met kruiden begroeide oevers die niet steil zijn of direct aansluiten op het water. Deze komen niet in en in de nabijheid van het plangebied voor. Strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten worden hier daarom niet verwacht.

3.3.3 ***Vleermuizen***

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken.

Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz) of bomen (in holten,

achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn strikt (tabel 3) beschermd door de Flora- en faunawet.

Volgens verspreidingsgegevens (Limpens, 1997, Zoogdieratlas.nl) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*). Van deze soorten zijn de ruige dwergvleermuis en de watervleermuis boombewonende soorten. De gewone grootoorvleermuis verblijft in zowel gebouwen als bomen. De overige soorten zijn gebouwbezonend. Gezien de omgeving en biotoopeisen van deze soorten worden de soorten rosse vleermuis, watervleermuis en tweekleurige vleermuis niet in het plangebied verwacht.

Vliegroute en foerageergebied

De omgeving van het plangebied is vanwege de lintvormige bebouwing, de nabijheid van grotere doorgaande watergangen en grotere eenheden groen op een nabijgelegen minicamping, parken en groene erven, geschikt voor vleermuizen. Foeragerende vleermuizen zullen zeker aanwezig zijn. Gezien de ligging, de afwezigheid van lijnvormige groene elementen op het erf en de overige groene elementen in de omgeving zal het plangebied geen essentieel foerageergebied zijn, of onderdeel uitmaken van een belangrijke vliegroute.

Verblijfplaatsen

De populieren op het erf zijn nog te jong om voor vleermuizen geschikte holtes te bevatten. Er zijn geen bomen aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats.

De te slopen kapschuur en ligboxenstal zijn niet geschikt voor vleermuizen. De loopstal is met golfplaten gedekt, en de kapschuur met dakpannen zonder betimmering, waardoor er teveel toch aanwezig is. De kapschuur heeft geen spouwmuur in de deels houten wanden en stalen damwandprofiel en de loopstal is grotendeels bekleed met damwandprofielplaten. Er is in beide schuren geen isolatie onder de dakbedekking aanwezig.

De monumentale boerderij met deel en de naastgelegen oude, met pannen gedekte schuur zijn wel zeer geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen; mede gezien de vele openingen en holtes die door de vervallen staat zijn ontstaan. Ook is onder het pannendak betimmering aanwezig waar vleermuizen tussen kunnen verblijven. De oude boerderij heeft geen spouwmuur waarin vleermuizen kunnen verblijven. Zolderbewonende soorten als gewone grootoorvleermuis worden gezien de afwezigheid van sporen op de zolders niet verwacht. Bij de renovatie/restauratie kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast.

De voormalige bedrijfswoning is ook geschikt voor vleermuizen. Hier zullen echter geen ingrepen (meer) plaatsvinden.

3.3.4 **Vogels**

Tijdens het veldbezoek zijn enkele vogelsoorten op het erf waargenomen. Van andere soorten zijn sporen gezien. In het plangebied zijn koolmees (*Passer domesticus*), kauw (*Corvus monedula*), en een paartje torenvalken (*Falco tinnunculus*) waargenomen in het plangebied. Verder zijn sporen van kerkuil (*Tyto alba*) en steenuil (*Athene noctua*) gevonden, en zijn nesten van de boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) waargenomen. Alle vogelsoorten zijn beschermd. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd (LNV, 2009). Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus (*Passer domesticus*)).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, (voorbeeld: kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Daarnaast is er in de lijst met jaarrond beschermde soorten ook een lijst 5 toegevoegd, waarin soorten staan vermeldt waarvoor op populatieniveau effecten in kaart worden gebracht. Het gaat dan om soorten als boerenzwaluw, bosuil (*Strix aluco*) en koolmees. De veranderingen op één erf zullen geen effecten op populatieniveau teweeg brengen voor de in deze lijst 5 genoemde soorten.

In het plangebied worden van de lijst van jaarrond beschermde soorten, gezien de habitats en omgeving alleen gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), torenvalk, steenuil en kerkuil verwacht. De voormalige bedrijfs-woning is al verbouwd. Op die locatie worden geen effecten op jaarrond beschermde vogelsoorten (meer) verwacht.

Huisumus en gierzwaluw

Huisumussen en gierzwaluwen broeden in gebouwen. De huismus is daarbij minder kritisch op de broedlocatie dan de gierzwaluw. Echter, de huismus heeft wel bossages nabij zijn nestplaats nodig, iets wat de gierzwaluw niet nodig heeft. Omdat het veldbezoek buiten het broedseizoen plaatsvond kon het belang van het plangebied voor huismus en gierzwaluw niet worden bepaald.

Het monumentale woonhuis en de deel, met de naastgelegen schuur, zijn geschikt als broekplaats voor beide soorten. Bij renovatie/restauratie zullen deze broedplaatsen hoogstwaarschijnlijk door technische aanpassingen verloren gaan.

Ook in de voormalige loopstal en de kapschuur kunnen broedplaatsen van de huismus niet worden uitgesloten. Sloop zal aantasting van deze verblijfplaatsen tot gevolg hebben.

Kerkuil

De kerkuil is een grotere uil die vooral broedt in door mensen gemaakte kasten in schuren. Het dier heeft een foerageergebied van enkele kilometers. Er zijn in het plangebied verspreid en vrij beperkt sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van de kerkuil. In de loopstal en de kapschuur roest het dier gezien de sporen af en toe. Twee jaren geleden heeft de kerkuil éénmalig in het plangebied gebroed (mededeling de heer Van de Reep). De kast is daarop verhangen naar het naastgelegen erf. Gezien de beperkte sporen zijn er geen belangrijke roest- of nestplaatsen aanwezig. Het éénmalige broedgeval kan niet worden gezien als vaste rust- en verblijfplaats. Er zullen naar verwachting geen effecten op de kerkuil optreden als gevolg van de ingreep. Effecten op het jachtgebied worden gezien de beperkte schaal van het plangebied als onderdeel van het territorium niet verwacht.

Torenvalk

De torenvalk is een kleine valkensoort die veel broedt in kasten en jaagt in open gebieden. De torenvalk broedt al jaren in een kast op het erf volgens de eigenaar en de heer Van de Reep (vogeldeskundige). De kast hangt nu in een boom aan de rand van het erf, nabij een locatie waar één van de woningen wordt gebouwd. Her paartje torenvalken was tijdens het veldbezoek aanwezig en duidelijk al bezig met het paarritueel. Deze kast zal zeer waarschijnlijk ook in 2013 worden gebruikt. Omdat de kast nabij een woning komt te hangen kan dit verstorend werken. Zwaar verstorende werkzaamheden zoals sloop moeten daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden. Ook moet een extra kast op een rustige plaats (bijvoorbeeld aan de achterzijde van de oude wagenschuur) worden gehangen om de torenvalken een alternatief te bieden mocht de huidige kast teveel worden verstoord. Effecten op het jachtgebied worden gezien de beperkte schaal van het plangebied als onderdeel van het territorium niet verwacht.

Steenuil

De steenuil is een kleine uilensoort met een beperkte actieradius. Het dier verblijft jaarrond nabij zijn nestplaats in zijn territorium, wat vaak niet meer dan een 500 meter rond de nestplaats ligt. Achter de ligboxenstal is in een rij populieren op de grens van het erf een steenuilenkast aanwezig. Verder is een vaste roestplaats met veel kalksporen en braakballen aanwezig onder de kap aan de voorzijde van de woning en op de deel van de schuur achter de monumentale boerderij. In bijna alle andere schuren zijn beperkter sporen van de steenuil aangetroffen; uitgezonderd in de ligboxenstal.

Volgens gegevens van de heer Van de Reep, heeft de steenuil van 2004 tot 2009 in de kast op het erf gebroed, en is daarna vanwege de aanwezigheid van een bosuil (*Strix aluco*) vertrokken. In de winter van 2011/2012 is de bosuil doodgegaan en is de steenuil weer teruggekeerd. In 2012 is het broedsel helaas mislukt.

Als voorbereiding op de voorgenomen ingrepen is vorig jaar op een nabijgelegen perceel reeds een vervangende steenuilenkast geplaatst. Ook zijn enkele populieren nabij de kast (waar wel een kapvergunning voor is verkregen) voor nu nog gespaard, en is er een takkenhoop gerealiseerd als schuilplaats voor de jongen. In de toekomst komt de locatie van de kast tussen de twee geplande nieuwe woningen te liggen.

Er zijn dus al maatregelen genomen om het bestaande territorium in stand te houden. Echter, tijdens de slop en nieuwbouw kunnen zwaar verstorende werkzaamheden effecten hebben op het broedsucces. Zwaar verstorende werkzaamheden zoals sloopt moeten daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden. Ook moet een extra kast op een rustige plaats (bijvoorbeeld in de elzensingel naast de monumentale schuur) worden gehangen. Het is namelijk waarschijnlijk dat de twee veelgebruikte roestplaatsen aan de voorzijde van de woning en op de deel zullen verdwijnen bij de renovatie/restauratie.

3.3.5 **Amfibieën**

De meeste strikt beschermde amfibieënsoorten hebben een geschikte voortplantingsplaats nabij een landhabitat nodig in hun leefgebied. Er zijn geen voedselarme poelen of ondiepe sloten met glooiende oevers nabij bosjes en houtwallen aanwezig in en om het plangebied. Aan deze voorwaarden wordt hier niet voldaan.

Volgens verspreidingsgegevens van Ravon (2011) is in het verleden alleen de strikt beschermde rugstreeppad (*Bufo calamita*) nabij het plangebied gesignaleerd. Deze soort verblijft in ruderaal- en pioniersomstandigheden en plant zich voort in ondiepe poeltjes. Hoewel in het plangebied tijdens het veldbezoek enkele hopen zeer recent afgegraven grond en daartussen ondiepe plas- sen aanwezig waren (een ideaal biotoop), worden deze volgens de eigenaar op korte termijn verwijderd. De rugstreeppad wordt daarom niet in het plangebied verwacht. Er is geen sprake van een biotoop wat al jaren geschikt is. Wel wordt aanbevolen om tijdens de bouw braaklegging te beperken om kolonisatie van het plangebied door deze soort te voorkomen.

Gezien de aanwezigheid van enkele weidesloten kunnen wel enkele algemeen voorkomende amfibieënsoorten als bastaard kikker (*Rana klepton esculenta*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad (*Bufo bufo*) voorkomen (Ravon, 2011). Verblijfplaatsen van deze algemeen voorkomende beschermde soorten mogen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast bij ruimtelijke ingrepen.

3.3.6 **Reptielen**

Het plangebied en haar omgeving zijn niet geschikt voor reptielen. Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving, zoals grotere eenheden schrale en structuurrijke vegetaties. Vanwege de beperkte landschapselementen en dekking kunnen reptielen worden uitgesloten. Volgens verspreidingsgegevens van Ravon (2011) komen er ook geen reptielen in de omgeving van het plangebied voor.

3.3.7 **Vissen**

Er worden bij de voorgenomen ingrepen geen watergangen aangetast. Negatieve effecten op beschermde vissoorten worden daarom uitgesloten.

3.3.8 **Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen**

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn op een agrarisch erf en in een vrij open agrarisch gebied niet aanwezig.

Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

4 CONCLUSIE

Aan de Voorweg 163 te Zoetermeer is de sloop van enkele voormalig agrarische gebouwen voorgenomen en de renovatie van de oude boerderij met de naastgelegen oude schuur. Achterop het erf worden twee woningen teruggebouwd in plaats van de te slopen schuren. De voormalige bedrijfswoning is reeds verbouwd, en buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek. Voor de herontwikkeling plaatsvindt, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

4.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt op ongeveer 8 kilometer afstand van de Natura2000 gebieden Meijendel en Berkheide, en De Wilck. Als gevolg van de sloop en nieuwbouw zijn gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep geen negatieve effecten te verwachten. Mogelijk is het effect vanwege een afname van ammoniakuitstoot zelfs licht positief.

4.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Het plangebied ligt ook niet in of op korte afstand van de EHS. Er zijn geen effecten op verder weg gelegen delen van de EHS te verwachten.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

De meeste mogelijk voorkomende beschermde soorten als egel, mol, haas, muizen en spitsmuizen, bastaard kikker, kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algemene en landelijk geldende vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

In het plangebied kunnen vogels broeden; aantasting van in gebruik zijnde nesten dient te worden voorkomen. Van de jaarrond beschermde vogelsoorten kunnen effecten op de torenvalk en de steenuil niet zonder maatregelen worden voorkomen. Dit heeft procedurele gevolgen in het kader van de Flora- en faunawet. Van de soorten huismus en gierzwaluw is niet bekend of ze voorkomen, maar is het biotoop geschikt. De huismus kan in alle gebouwen in het plangebied broeden. De gierzwaluw wordt alleen in de oude boerderij en de naastgelegen schuur verwacht.

Naar deze soorten is nader onderzoek nodig. De kerkuil, die ook jaarrond beschermd is, gebruikte het plangebied sporadisch. Effecten op deze soort worden niet verwacht.

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen in de monumentale boerderij en de naastgelegen schuur niet zonder onderzoek worden uitgesloten. Bij renovatie/restauratie zullen deze worden aangetast.

4.3 CONSEQUENTIES

Natuurbeschermingwet 1998

Er zijn geen procedurele gevolgen te verwachten in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 als gevolg van de sloop en nieuwbouw.

EHS

Er zijn geen effecten op de EHS te verwachten als gevolg van de voorgenoemen plannen.

Flora- en faunawet

Voor enkele soorten is een nader onderzoek noodzakelijk. Voor andere soorten kan door het nemen van maatregelen worden voorkomen dat effecten optreden, en daarmee een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nader onderzoek

Om effecten op beschermde vleermuizen en de jaarrond beschermde vogelsoorten huismus en gierzwaluw te kunnen bepalen, is nader onderzoek nodig:

- Huismus (Tabel 3 Flora- en faunawet en Vogelrichtlijn); onderzoek vindt plaats door in de periode april/mei twee maal onderzoek te doen conform de soortenstandaard (EL&I, 2012);
- Gierzwaluw (Tabel 3 Flora- en faunawet en Vogelrichtlijn); onderzoek vindt plaats door in de periode 15 mei tot 15 juli drie maal onderzoek te doen conform de soortenstandaard (EL&I, 2012), met minimaal 10 dagen tussen de onderzoeksrondes;
- Vleermuizen (tabel 3 Flora- en faunawet en bijlage IV Habitatrichtlijn); zomer- en najaarsverblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende soorten. Nader onderzoek kan van begin juni tot half juli (kraamkolonies) en in augustus en september (paarplaatsen).

Maatregelen

Steenuil

Voor de steenuil zijn aanvullende maatregelen nodig naast de al nieuw geplaatste nestkast op een aanliggend perceel. Door verstoring en door renovatie/restauratie kunnen effecten optreden. De volgende maatregelen zijn nodig:

- In het broedseizoen mogen geen zwaar versturende werkzaamheden als slopen en heien worden uitgevoerd.
- Er dient een extra nestkast te worden geplaatst als vervanging voor de twee roestplaatsen die zullen verdwijnen. Dit dient in overleg met een deskundige te geburen, en kan bijvoorbeeld in de elzensingel achter de huidige kapschuur.

Torenvalk

Voor de torenvalk zijn maatregelen nodig omdat de huidige nestkast direct nabij een nieuwe woning komt te staan:

- In het broedseizoen mogen geen zwaar versturende werkzaamheden als slopen en heien worden uitgevoerd.
- Er dient een extra nestplaats te worden geplaatst; bijvoorbeeld aan de achterzijde van de oude deel of de oude wagenschuur. Dit dient door een ter zake kundige te worden begeleid.

Verder zijn twee voorwaarden uit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden (kappen, rooien, slopen en grondbewerking) dient buiten het broedseizoen van vogels (Globaal half maart tot half juli. Voor de boerenwaluw kan deze doorlopen tot in september) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - het slopen starten buiten het voortplantingsseizoen (april -augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

Verder wordt geadviseerd om maatregelen te nemen om kolonisatie van het plangebied door de rugstreeppad tijdens de bouw te voorkomen. Dit kan door braakligging te beperken. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de periode mei-september.

4.4 AANBEVELINGEN

Verder zijn er vanuit een ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Nieuw te bouwen gebouwen kunnen geschikt gemaakt worden voor vleermuizen door op een hoogte van 2,5 meter en hoger, open stootvoegen van 2 cm. breed aan te brengen.
- Laat schuren toegankelijk voor de boerenwaluw, en houdt enkele balken ruw of betimmer ze met een ruwhouten plank.
- Het aanleggen van wat kleinschalige elementen, takkenrillen en/of een hoogstamboomgaard is positief voor alle in de omgeving levende roofvogels.
- Gebruik in de nieuwe bebouwing vogelvriendelijk vogelschroot (www.vogelvide.nl), of zet het vogelschroot verder naar achteren zodat broedruimte onder de pannen ontstaat.
- Plaats op minimaal 3 meter hoogte enkele gierzwaluwneststenen in de buitenmuren.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S e.a., 1992, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht,.

DHV B.V., 2009, Nieuwe Driemanspolder; Mitigatie- en compensatieplan, i.o.v. Hoogheemraadschap van Rijnland.

Helmer, W., Limpens, H.J.G.A. en Bongers., W., 1^e versie 1988, Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van bat-detectors, Stichting vleermuis-onderzoek (dr. L. Bels stichting).

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997; Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV Uitgeverij.

Ministerie van LNV, Concept - Hoofdlijnen begrenzing en selectie Natura 2000-gebieden, november 2005.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

www.hetlnvloket.nl

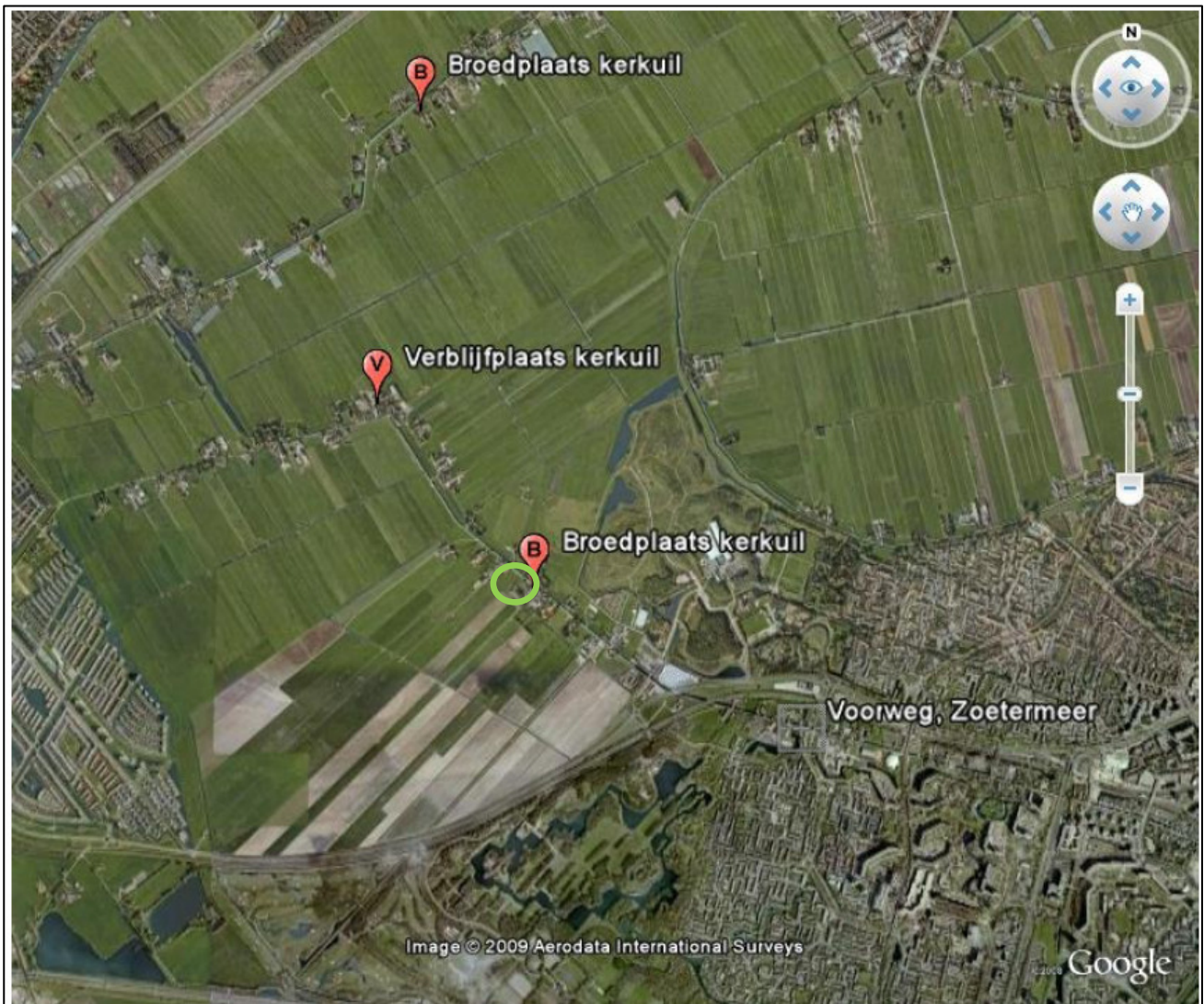
www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGE 2: STEENUILBROEDPLAATSEN VOORWEG IN 2008/2009

Broedlocaties steenuil in 2008 of 2009 uit DHV, 2009, voor de bestemmingsplanwijzing van de Driemanspolder met in groen het plangebied.

BIJLAGE 3: BROEDPLAATSEN KERKUIL IN DE DRIEMANSPOOLDER IN 2008/2009

Broedlocaties Kerkuil in 2008 of 2009 uit DHV, 2009, voor de bestemmingsplanwijzing van de Driemanspolder met in groen het plangebied.